

قصه رنگ و گره؛

از پامنار تا سرای رحیمیه#۴۷؛ چگونه بازار فرش تهران از سکه افتاد؟

بازار فرش تهران تقریباً از دوره قاجار با رونق توسعه بازار تهران شکل گرفت و به مرور زمان فراز و فرودهای فراوانی در خود دید که ماجرای خواندنی دارد.

به گزارش سایت خبری پرسون، ساخت ارگ تهران و کشیدن حصار در اطراف آن دستپخت شاه‌طهماسب صفوی برای رونق و توسعه این قریه کوچک همسایه ری بود. بخشی از بازار فعلی تهران، به‌خصوص بخش‌های چهارسوق آن، در دوره صفویه ساخته شد.

آن زمان تهران بسیار کوچک‌تر از قدوقواره امروزش بود. پایین‌تر از سبزه‌میدان امروزی که گورستان و امامزاده زید واقع شده بود، خارج از شهر محسوب می‌شد و در همین گورستان لطفعلی‌خان زند را کشتند و جنازه‌اش را دفن کردند. اما بعد از کشمکش‌های فراوان و نشستن آقامحمدخان قاجار بر مسند قدرت و تن کردن ردای پایتختی تهران، ماجرا برای این قریه کوچک آرام‌آرام تغییر کرد و وقتی فتحعلی‌شاه سکان حکومت و هدایت دارالخلافه را به دست گرفت، مهم‌ترین تدبیرش برای رونق و توسعه مرکز قدرتش فراهم کردن جاذبه‌های زیستن در آن بود.

او در نخستین اقدام، دست به کار توسعه بازار تهران و فراهم کردن فضای منسجم و سامان‌یافته برای اسکان کاسبان در یک مکان واحد شد. به همین بهانه برای توسعه بازار تهران دستور داد تا حصار ارگ تهران تخریب شود و بازار تهران گسترش پیدا کند و به موازات آن بود که بازار فرش تهران هم شکل گرفت. در واقع بازار فرش در تهران از دوره قاجار شکل گرفت و تا اواسط دهه هفتاد در تهران رونق و شکوفایی فراوانی داشت و بخش وسیعی از بازار تهران را به خود اختصاص داده بود.

قنبر سیف محمدی، از استادان و پژوهشگران حوزه فرش، درباره نحوه شکل‌گیری بازار فرش تهران می‌گوید: «بازار فرش تهران از بازار پاچنار در خیابان خیام، پاساژ مهدیه که این روزها تبدیل به بورس تریکو شده شروع می‌شد و تمام محدوده حمام‌چال تا انتهای عباس‌آباد را در بر می‌گرفت و در این وسعت شاید چیزی در حدود ۴۰۰۰ نفر در این محدوده مشغول کسب و کار و فروش فرش بودند.»

به گفته این پژوهشگر، متأسفانه به مرور زمان و به دلیل نبود متولی و حامی، این بازار رو به کساد گذاشت و امروز فقط یک‌پنجم از این وسعت در محدوده سرای بوعلی و سرای رحیمیه باقیمانده است. سیف محمدی از سرای رحیمیه که شامل سه حیاط اول، سوم و وسط است به‌عنوان یکی از زیباترین بازارهای فرش امروز در تهران یاد می‌کند.